

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława a Gieszkowskiego.

Zaliczone na trzy miesiące złotych dziesięć miesięczne złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACJE METEOROLOGICZNE.

Godzina	Bar. do 0° R. w miar. paryż.	Stop. ciepła podl. Reau.	Psycho-metr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
6 27	8 919	+ 3°	5 2.	30 ZPl. Zachodni s edni	Chmurno	
23 2	8 865	+ 5.	3 2.	70 Zachodni mocny	Pochmurno	Deszcz
10	8, 542	+ 6	5 2.	97		

Wiadomości krajowe.

KRAKÓW.

Senat Rządzący, zamianował na dniu 22 Października 1845 r. Dyrektorem Policji P. Franciszka Kröbl dotychczasowego Adjunkta przy Dyrektorze Policji.

Wiadomości zagraniczne.

— Warszawa 17 Października. —

Zmienność łoża Wisły tyle niestalej w swym biegu, zawsze była znaczną przeszkodą dla żeglugi regularnej po tej rzece. Koryto jej przynosi się często z prągi pod Warszawę i nawzajem, tworząc w miejscach miłkich głębin lub na odwrót. W roku 1717 za Augusta IIgo, głębinny Wisły, teraz więcej pod Warszawą będące, musiały być bliższe Pragi, gdyż w owym czasie okręcik Króla Jmci dnia trzeciego września (nie wiadomo skąd) pod Warszawę przyprowadzony, stał jeszcze dnia 10 tegoż miesiąca, na środku Wisły ze strony przeciwniej Zamku, a to z obawy aby nie obsecht. Wprowadzenie tego okręcziku odbyło się wieczorem, przyczem dawano salwy z armatek ustawionych na górze zwanj Gnojową, i flotylli akomodowanej pod łabędziem (?), na co odpowiadano bronią ręczną z okręcziku. Flotylla ta (nie wiadomo jakiego ona była rodzaju), oraz okręcik, były iluminowane kagaókami, na maszlach umieszczonemi. O tym okręcziku wzwiankują gazety pisane, znajdujące się w Archiwum lutejszego zbioru ewangelicko-reformowanego, z których pan Tym. Lipiński ciekawie szczegóły drukiem w bibl. Warszawskiej ogłosił.

Od dni kilku bawi w Warszawie pan Guibert, przedsiębiorca zakładu budowy statków parowych żelaznych w Nantes i Paryżu. Pan Guibert przybył podobno w zamiarze naoczne-

go przekonania się, czyby nie dało się zaprowadzić własnych jego statków parowych na Wisłę i innych rzekach Królestwa. Statki tego przedsiębiorcy pływają już po rozmaitych rzekach Francji i Niemiec, zwłaszcza po Ligierze, która naturą swego łożyska zbliża się zupełnie do Wisły. Statki te o sile 80 koni, zanurzają się bez ładunku tylko 12 cali francuzkich (13, 88 cali miary polskiej).

— Dnia 18 Października. —

JO. Xzję Namiestnik, Xiężna Jęjność i Ich rodzina, oraz znakomite osoby w liczbie około 20tu, które towarzyszyły Xięztwu Jchmość w przejazdźce do Skierniewic, wrócili wczoraj do Warszawy o godzinie 3ej po południu, transportem oddzielnym drogi żelaznej. W czasie pobytu dostojnych gości w Skierniewicach, odbywały się polowania z chartami na zające, oraz w bażantarni na bażanty, a onegdaj było okrzężne i loterya fantowa dla włóścian Xztwa Łowickiego. Tańczono przed pałacem od godziny 6 wieczorem do północy pod otwartym niebem, a loterya fantowa, bogata w różne piękne losy, rozpoczęła się o Sej. Radość powszechna wesołych mieszkańców włóści do N. Monarchy należących, była zupełną. Najpiękniejsza pogoda sprzyjała.

— Wiedeń 4 Października. —

W Dostrzegaczu austrvackim czytamy co następuje: »Z Tryestu i Wenecji rozszerzyła się tu od kilku dni wieść o buntowniczym poruszeniu, które dnia 23 września w Rimini w państwie Papieżkiem miało mieć miejsce. Jeżeli tych wieści nie zamieściliśmy w naszej gazecie, jest to skutkiem naszego zwyczaju udzielania czytelnikom samych tylko rzeczywistości, uważając wieści jako wieści. Ze w Rimini szasło coś, nie ulega wątpliwości; ale wieści były tak sprzeczne, że wierni naszym zasadom, woleliśmy czekać na wypadek. Urzędowe wiadomości z Forli i Bononii pod d. 27 i 28 września, rzecz tę całą wyjaśniają. Wieczór d. 23 września ludność miasta Rimini

zgrupowała się na widowisko halonu, gdy nastąpiły aresztowania z powodu zaszłego tam nieporządku. Uwięzieni, zostali przez pospólstwo z rąk karabinierów uwolnieni i załoga miasta z dwóch słabych kompanij wojska papieżkiego złożona, została rozbrojoną. Legat z Forli, kardynał Gizi, otrzymawszy o tem wiadomość, przedsięwziął najstosowniejsze środki dla przytłumienia powstania w mieście do jego legacyi należacem. Wysłał znajdujący się pod ręką oddział wojska przeciw Rimini i wezwał wojskowej pomocy od legacyj sąsiednich. Wichrzyciele spokojułości nie czekali na przybycie tego wojska; ich przywódcy rozbiegli się na wszystkie strony, i d. 27 wojsko posiłkowe weszło do Rimini beż żadnego oporu. W poblizkich miastach: Forli, Rawennie, Faenzie, i Bononii nie zaszło żadne poruszenie. Bliższe szczegóły dokładniej tę rzecz wyjaśnia.

— *Lwów 11 Października.* —

Na rok szkolny 1845 — 46 obrany został rektorem tutejszego uniwersytetu JW. Jmé ksiądz kanonik Antoni Manastyrski, doktor Teologii i c. k. radca gubernialny.

— *Szwajcarya.* —

Z Kantonu Graubünden donoszą: Dnia 7go września, o godzinie 11 w nocy, w wąwozie Sutzana oderwał się z gwałtownym łoskotem młody las ze spadzistej pochyłości góry i runął w małą rzekę, która przez to wezbrała do znacznej wysokości, a unosząc drzewo, ziemię, kamienie, muł, zasypała niemi poblizkie w dolinie pola, domy i ogrody. Nikt z ludzi szczęściem nie utracił życia. Szkoda zrządzona przez to wynosi 18,000 złr.

— *Kopenhaga 4 Października.* —

Dz. *Kiøbenhavnspost* udziela podług listów prywatnych z Islandyi, następujące szczegóły o wybuchu góry wulkanicznej Hekla: »Hekla po 80 letnim wypoczynku, zagraża znowu tej wyspie zniszczeniem. W nocy z dnia 1 na 2 września słyszano okropne grzmoty podziemne, które sąsiednich mieszkańców trwoga napędziły. To grzmienie trwało bez przerwy aż do południa, gdy góra śród okropnego łoskotu w różnych rozpadła się miejscach, i z nich ogniście wybuchły masy: Dawniejsze eksplozye wychodziły zwykle ze szczytu góry, — właściwego krateru nie ma Hekla; tym razem płynęły strumienie lawy z dwóch rozpadlin po obu stronach góry. Listy prywatne z dnia 13 września donoszą, że ten wybuch nie zrządził dotychczas wielkich spustoszeń w najbliższych okolicach, gdyż rozpadliny, z których te straszne masy ognia wypływały, są szczęściem od strony północnej i północno wschodniej, a przyległe okolice składają się z samych lasów. Wierzchołka góry z powodu pary i dymu nie można było widzieć. Z lasów pouciekały owce na równinę, a kilka ich znaleziono spalonych. Woda poblizkich rzek tak zcieplała, że pstrągi zdychały, lub wychodziły na ląd a podrózniki

nie mogli przejechać, bo konie gorąca znieść nie zdołały.

Wyspa Islandya należy do Danii. Obszerność jej wynosi 1600 mil kwadrat., ludność 56,000 dusz. Lekarzy jest tam tylko 8.

— *Kolonia 28 Września.* —

Na wzór Paryża, Bruxelli, Leodyum i t. d. zbudowana będzie u nas nowa ulica w kształcie tak nazwanego passażu, zwierzchu dachem szklannym opatrzona; szerokość jej wynosić ma stóp 12, wysokość 64, a wewnątrz po obu stronach będą eleganckie sklepy.

— *Paryż 5 Października.* —

Król przybył na kilka godzin z St. Cloud do Tuilleryów. Dziś oczekiwani tu są królestwo belgijscy.

P. Guizot opuścił już Passy i zajął swe mieszkanie w ministerstwie spraw zagr.

Instytut jezuitki w St. Acheul jest już rozwiązany. Około 40 jezuitów opuściło przed kilku dniami ten zakład a wielu z nich opuściło Francję.

Courier du Havre pisze z Hajty co następuje: »Wiadomości z Port-au-Plat donoszą, że korpus hajtyjski napadł na odległą od tego miejsca o 60 godzin drogi wioskę w rzezypopolitej Dominikańskiej, i wszystkich mieszkańców bez różnicy plet i wieku w pień wyciął. Na wiadomość o tej okrutnej rzezi, cała rzezypopolita Dominikańska, krzyżąc o zemstę wzięła się do broni; w całym kraju ogłoszono prawo wojenne, 10,000 ludzi posunęło się aż do Santa Anga ku granicy, 1000 zaś ludzi jest w pochodzie do Port-au-Plat, gdzie największa panuje trwoga.«

— *Dnia 6 Października.* —

Wezoraj królestwo belgijscy przybyli do St. Cloud. Xżé Montpensier powrócił wezoraj do Paryża z podróży swojej na Wschód. Wylądowawszy w Tulonie nie przyjął przygotowanej dla siebie uczy i bezzwłocznie udał się w podróż.

Wiadomość o nieszczęśliwej potyczce Francuzów pod dowództwem pułkownika Berthier z Flittasami potwierdziła się. Za nadejściem tej smutnej nowiny dnia 25 wieczór do Oranu, wyruszył natychmiast oddział wojska pod Jeneralem Corte. Abd-el-Rader ukazał się w okolicy Lalla-Magnia; dywizya z Tlemcen pod jeneralem Cavaignac miała przeciw niemu wyruszyć.

Zapewniają, że w skutku ostatnich wiadomości z Afryki, ma się tam udać jenerał Changuarnier jako gubernator prowincyi Oran.

— *Londyn 4 Października.* —

Nowiny z ostatniej indyjskiej poczty nie pozostawiają już żadnej wątpliwości o obsadzeniu przez wojska angielskie w bezrządzie zostającego Pendżabu. »Owoc dojrzał—mówi *Times* i musi być zebrany; los Pendżabu jest niekoniecznie rozstrzygnięty; zostanie on za przykładem Hyderabadu, Ude i Gwalioru wcielony do innych krajów pod zarządem Anglii zostających.« Ten krok usprawiedliwia *Times* potrzebą. »Kraj—pisze ten dziennik—który sam

nie umie się rządzić, powinien przez sąsiadów być rządzonym. Sama ludzkość wymaga tego. «

Irlandzkie koleje żelazne, na których założenie Parlament udzielił na ostatniem zgromadzeniu zezwolenie, będą miały razem długość 613 mil i wymagają kapitału 7,465,000 f. st.

— *Madryt 25 Września.* —

W przeszłą niedzielę królowa Izabella wyświadczyła zaszczyt postowi francuzkiemu, trzymając do chrztu dziecię jego przed 4 miesiącami narodzone. Otrzymało ono imię Ferdynand od zmarłego księcia Orleans, który przyrzekł był hrabiemu Bresson, że drugiego dziecka jego będzie ojcem chrzestnym i teraz miał być zastąpionym przez innego królewicza francuzkiego. Ale gdy hrabia Bresson dowiedział się, że według etykiety dworu hiszpańskiego, postowie dworów familijnych, którym tu urodzi się dziecko, mają prawo prosić króla lub królowę na ojca lub matkę chrzestną, wolał więc korzystać z tego odznaczenia, aby swym następcem zapewnić ten sam przywilej.

Cesarsko ros. parostatek wojenny *Kamczatka* odplynął d. 17 z Gibraltaru do Genuy, gdzie czekać będzie na przybycie N. Cesarzowej Rosyjskiej.

— *Rzym 20 Września.* —

D. 15 września odbył się wybór nowego naczelnika (Luogotenente del Magestro) zakonu Maltańskiego. Większość głosów padła na komendatora Fra Filipa Colloredo.

— *Neapol 15 Września.* —

Minister policyi Del Carretto wyjechał do Cosenzy w Kalabrii, dla uporządkowania spraw bandy zbójczej, która zawarła z rządem pewien rodzaj kapitulacyi; według niej banda ta, uwolniona od kary śmierci i galer, ma być na jedną z wysp wytransportowaną i tam pod dozorem policyjnym do rolnictwa i innych pożytecznych zatrudnień przyzwyczajana. Dotychczas zamieszkiwała ona sławny las Sila, o którym mówią Strabo, Wirgilius, Sallustius Plinius, i wielu innych dawnych pisarzy, a który odznacza się obfitością jodeł, sosien, jaskiń i wąwozów, niemięj dzikością i nieprzystępnością swoją. a do tego okrażony jest dwoma rzekami: Crati i Nieto. Dowódca tej bandy Talarico albo Dalarico zwany, nie zniżał się do pospolitych rozbojów i morderstw, ale nakładał kontrybucye na bogatych dziedziców i urzędników, przez grzeczne prośby o pieniądze mięso, wino, zboże, odzienie i t. p. Odmówne odpowiedzi karał jak najsurowiej; regularnie więc otrzymywał to czego rządał. W zabiegach politycznych nie wdawał się wcale, a gdy przeszłej wiosny wylądowali w Kalabrii bracia Bandiera, Dalarico oddalił nawet dwóch zbiegów z ich awanturniczego towarzystwa. Poczty i podróżni bez żadnej ze strony téj bandy przeszkody jeździli po gościńcach kalabryjskich. Gdy niedawno nałożona była nagroda 6,000 dukatów za głowę Dalarica, on z swéj strony zapewnił daleko większe summy za głowę swych nie-

przyjaciół, i zaraz rozpoczął kroki nieprzyjacielskie od ujęcia pewnego znakomitego mężczyzny z bogatéj familii i obszernych stosunków pokrewieństwa, i za wydanie jego kazał sobie zapłacić 10,000 dukatów. Się téj bandy podają bardzo rozmaicie.

— *Palermo 20 Września.* —

Cała nasza publiczność zajęta jest blizkiem przybyciem N. Cesarzowej rosyjskiej. Nie małe robią przygotowania na jéj przyjęcie i pomieszczenie jéj orszaku. Ponieważ ludność Palermiska przywykła bardzo mało widzieć cudzoziemców a szczególniej wysokiego stopnia, przeto przybycie dostojnej monarchini jest wypadkiem największej wagi, na którym krocie osób uzasadniają swoje spekulacye. W pięknem miejscu położone a jednak tak samotne Oliwenzo, ożywione teraz zostało nowemi zakładami i urzędzeniami i stało się celem codziennych przechadzek, tak że ruch na téj drodze często podobny jest do prawdziwéj processyi. Zakładają tam teraz kawiarnie, winiarnie, traktyernie i mieszkania wszelkiego rodzaju, a może nawet i domy gier hazardownych. Przekupnie niektórych artykułów żywności, jak np. drobiu podwyższyli, już ich ceny, lubo trudno przypuścić, aby przybycie sta lub najwięcej dwustu osób, przy ludności 160,000 dusz, mogło znaczny wpływ na ceny żywności wywrzeć.

Rozmaitości.

Luidor.

Niedawno w Genewie stara Kucharka kłopotata się niezmiernie, że swemu dobremu Synowi wybierającemu się na wędrowkę, jako szewczykowi, niemogła ani złotówki dać na drogę; płacząc i błogosławiąc temu chłopakowi, rozrzynała szczupaka na obiad dla swojej pani, w tem spostrzegła w brzuchu téj ryby Luidora; uradowana bieży do Pani oddając Luidora, bo szczupak nie do kucharki lecz do Pani należy. Pani zdziwiona poczciwością sługi, dołącza jeszcze Luidora, przeznaczając dla syna kucharki; dowiedzieli się o tem sąsiedzi i dali za tego szewczyka 30 dukatów. Trudno opisać radość poczciwéj matki.

Zdania Chińskie.

Mówić mało i źle jest nieszczęściem prostaków; mówić wiele i źle, jest zuchwałościem głupców; mówić wiele i dobrze, jest szczęściem dowcipnych; mówić mało i dobrze, jest roztropnością mądrych. Dla przychodniów być gościnnym, dla sąsiadów pomocą, dla uczonych wsparciem, dla poczciwych przyjaciół, dla złych i rozpustnych obcym. Gdzie służąca plotki siać lubi, a Pani ich słucha a Pan mąż wierzy, tam tysiące niepokojów zagnieżdża się w domu. Kto zawsze robi a nigdy nie myśli, skończy na stracie całej swéj pracy; kto zawsze myśli a nigdy nie robi, skończy na obłąkaniu rozumu. Najdoskonalsze ćwiczenie zawisło na uczeniu się tego, co człowiek powinien czynić, i na wykonywaniu tego, co już umie. Ale kiedy kto, albo nigdy nie rozmyśla o tem co czyni, albo nie

wykonywa tego co umie, nauka jego będzie równa nieumiejętności. Nie mów wiele o sobie: jeżeli się pochwalisz to ci nie uwierzą, jeżeli się zganiysz to ci więcej uwierzą, niżelibyś sobie życzył.

Nowe Wynalazki.

W okolicach górzystych Szwecji i Norwegii mieszkańcy gdy potrzebują przebyć doliny lub wąwozy napełnione śniegiem, używają do tego narzędzia nazwanego Skies, składającego się z 2ch sosnowych desek, z których jedna ma półtora łokcia długości a druga tylko trzy ćwierci łokcia; dłuższą deskę przywiązują rzemieniem do lewej nogi, a krótszą do prawej, w ten sposób; że każda noga znajduje się w środku deski, i tak chodząc nie zbyt wolno po śniegu, są pewni że w nim nie zabrną. W każdym pułku piechoty znajdują się Żołnierze i oficerowie, którzy umieją tak chodzić po śniegu. Dwóch młodych ludzi, Robert Kjellberg i Tochnes Balcken Norwegczyk znajdujący się obecnie w Hanowerze, użyli takiegoż narzędzia do chodzenia po wodzie, z tą różnicą, że jest zblachy znacznej grubości i wewnątrz wydrążonej. Proba ta udała się doskonale. W tych dniach dali przedstawienie publiczne swej sztuki na fossach około miasta będących. Panowie Kjellberg i Balcken chodzili po wodzie prętko i powoli, biegli naprzód i wstecz. W mundurach wojskowych z mantelczakiem na plecach wykonali musztrę z ogniem, i nakoniec ciągneli łódź z ośmioma ludźmi, słowem wykonywali to wszystko nie zamoczywszy obuwia. Ponieważ sztuka chodzenia po wodzie, może być bardzo przydatną w czasie wojny, minister wojny polecił tym młodym ludziom aby wyczyli pewną liczbę ludzi w gar-

nizonie hanowerskim, a ci znowu inne pułki wyuczą, Ponowie Kjellberg i Balcken zamierzają odbyć podróż po Niemczech i Francji, aby dać poznać sztukę chodzenia po wodzie..

-- Sławnego angielskiego mimika Gryffina, powrócił Autor krotchwili pod tyt: „Trzy godziny po weselu“ aby wroli Dr. Fossil zkopijował oryginała Dr. Woodward. Gryffin przyrzekł to uczynić, i aby dotrzymać obietnicy, przebrany za wieśniaka, udał się do doktora Woodward, aby go poradzić się o rozliczne słabości niby to swojej żony. Uważawszy dokładnie miny Doktora, położył mu na stół zwykłe honorarium dukata. „Zatrzymaj swoje pieniądze“, rzekł Lekarz, potrzeba ci dosyć ciepłości do zniesienia biady w domu. „W godzinę później Gryffin napisał do Autora krotchwili, że za nie w świecie nie skopijuje zanego Doktora.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 23 dnia do 24 Października.

Baranow pułk. ces. ros., Górski Ludwik ob., Jacowleff Grzegorz podporucznik, Krasziński Karol hr., Kołobiano Poseł król. Sardenski, z Polski; -- Konopka Leon ob., Michniewicz Kazimierz, Padlewski Adam ob., Radek Józef, Brandys Józefa ob., Reneke kuryer ces. ros. z Galicyi; -- Thiele Juliusz, Drzemis Piotr, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa

Skrzyński Eustachy ob., Dembicki Mieczysław hr., Włocławski Alexander, Trzcziński Dyohizy ob., Trzczińska Anna, Reneke kuryer ces. ros., Kołobiano Poseł kr. Sardenski, do Polski; -- Strzałkowski Antoni ob., Sewerin Ludwik, Thiele Juliusz, Jacowleff kuryer ces. ros., do Galicyi; -- Gatzkowski z żoną do Pruss.

Doniesienia Urzędowe.

Nro. 8959.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI
W SENACIE RZĄDZĄCYM

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

W wykonaniu postanowienia Senatu Rządzącego z dnia 10 b. m. Nro. 5044 podaje do wiadomości, iż w biurze Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policji odbywać się będzie licytacja *in minus* przez opieczetowane deklaracje w przedmiocie dostarczenia różnych efektów przy oświetlaniu latarni Skarbowych używanych, a mianowicie knotów szmuklerskich łokci 900, bawelny funt. 70, płótna cienkiego łokci 130, krędy funtów 124, stoczka funtów 64, koszyków blaszanych do noszenia flaszek z olejem 4, latarek blaszanych z maszynkami do zapalania 5, a to pod warunkami, wedle których *praelium fisci* za łokieć knotów szmuklerskich groszy 20, za funt bawelny złotych polskich 2 groszy 6, za łokieć płótna cienkiego groszy 24, za funt krędy groszy 5, za funt stoczki złotych polskich 3 groszy 6, za jeden koszyk blaszany złotych polskich 30, za jedną latarkę blaszaną złotych polskich 10, jest ustanowionem.

Vadium w kwocie złotych polskich 150 naznacza się. Deklaracje mają być składane wedle wzoru poniżej domieszczonego w dniu 6 Listopada r. b. między godziną 11tą z rana a 1szą z południa na ręce Senatora w Wydziale Spraw Wewnętrznych i Policji Prezydującego, zewnątrz których winno być domieszczone po-

świadczenie Kassy Głównej iż *vadium* przepisane złożone zostało.

Wzór do Deklaracji.

Przejrzawszy i zrozumiawszy dokładnie warunki do licytacji w przedmiocie dostarczenia różnych efektów przy oświetlaniu latarni skarbowych używanych jako to: knotów szmuklerskich łokci 900, bawelny funtów 70, płótna cienkiego łokci 130, krędy funtów 124, stoczka funtów 64, koszyków blaszanych 4, i latarek blaszanych 5, deklaruje się niniejszém, iż obowiązuje się dostawić takowe za odstąpieniem procentu (tu wymienić stopę odstąpionego procentu) wedle zastrzeżeń warunkami licytacji objętych, i na pewnośc tego zobowiązania się złożyłem w Kassie Głównej przepisane *vadium*. Dnia..... 1845 r. (ka ma być podpis własnoręczny i wyszczególnione miejsce zamieszkania.)

Kraków dnia 17 Października 1845 r.

Senator Prezydujący,

ROPF.

Referendarz L. Wolff.

Prawnie zajęte ruchomości a mianowicie suknie, bielizna damska, bielizna stołowa, sprzęty i naczynia kuchenne i gospodarskie sprzedanemi zostaną przez publiczną licytacją w d. 28 Października 1845 r. ogodz. 10 zrana ato w kamienicy przy ulicy Brackiej pod I. 245, Chęć zatem licytowania mający zechcą się zejść na miejsce oznaczone.

Kraków dnia 24 Października 1845 r.

R. S. Karel Koisiewicz.